

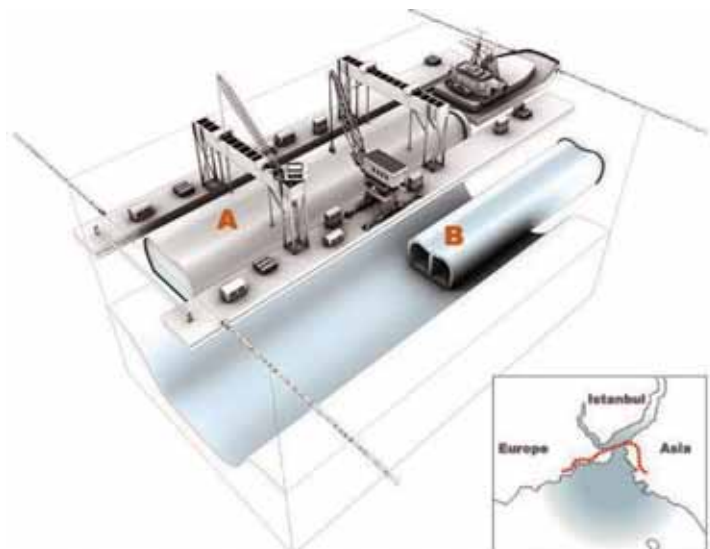
مثال جالب توجهی می‌زند: «اعتقاد آن‌ها این است که لازم نیست برای برقراری حجاب تظاهرات شود، بلکه به تدریج راه برای آن باز خواهد شد. البته به نظر می‌رسد که این سیاست در ترکیه تا اندازه‌ای هم موفق بوده است. هم‌اکنون و بعد از گذشت چند سال، حجاب در دانشگاه‌های این کشور روزبه‌روز بیشتر جا افتاده و پذیرفته می‌شود.»

جایگاه کانونی گردشگری

توسعه آموزشی و رسانه‌ای در ترکیه، هر دو در راستای مهم‌ترین مزیت نسبی و رقابتی این کشور یعنی گردشگری قرار می‌گیرند و دولت اسلام‌گرای اردوگان نیز در همین راستا عمل می‌کند. هم‌زمان با رشد تجارت‌خانه‌های کشورهای چپ‌اند چون ایالات عربی متحده، در ترکیه و به‌ویژه در استانبول نیز امکانات تجاری و تسهیلات بازرگانی فراوانی فراهم شد تا گردشگران را به این کشور فرابخواند و پاسخ‌گوی اشتیاق مصرف آن‌ها باشد.

مقامات ترک در راستای توسعه کشور خویش همواره روی میزان بالای جذب گردشگران خارجی و تمایل آن‌ها به خرید تأکید می‌کنند. البته دولت برای کنترل تراکم جمعیتی استانبول و به‌ویژه سامان‌دهی مرکز این شهر که میراث تاریخی و جاذبه‌های گردشگری فراوانی دارد، سیاست پراکنده‌سازی فروشگاه‌ها و مراکز خرید در سراسر شهر را در پیش گرفته است. با توجه به این که دولت به‌طور معمول مالیات فراوانی از این گونه مراکز دریافت می‌کند، حضور آن‌ها در هر نقطه از استانبول، باید توجیه اقتصادی داشته باشد. وضعیت پمپ بنزین‌ها و رستوران‌ها و کافه‌ها و... نیز به همین شکل است؛ یعنی با ملاحظه این که آن‌ها بخش فراوانی از درآمد خود را به عنوان مالیات به دولت می‌پردازند، توجیه اقتصادی ادامه فعالیت آن‌ها اهمیت فراوانی دارد.

دولت برای آمایش مناسب شهری استانبول، در همه نقاط این شهر مالیات یکسانی وضع نمی‌کند. در برخی موارد نیز که دولت نمی‌تواند از این راه اقدامی کند، با ارائه تسهیلات بیشتر مانند پرداخت وام‌های کلان با بهره اندک سرمایه‌گذاران را تشویق به احداث مراکز خرید به عنوان قلب رونق اقتصادی و تجاری زندگی شهری می‌کند. دولت همچنین شرکت‌های فعال در بخش گردشگری را تشویق می‌کند تا با آوردن مشتریان بیشتری به مراکز خرید بزرگ در گوشه و کنار شهر، از تخفیفات و تسهیلات بیشتری بهره‌مند شوند. برای

در همین راستا یک تونل بزرگ زیرسطح دریا احداث خواهد شد که بخش‌های اروپایی و آسیایی استانبول -در واقع دو قاره اروپا و آسیا- را به هم متصل می‌کند و احتمالاً در سال ۲۰۱۵ افتتاح خواهد شد. این تونل به طول حدود ۵ کیلومتر دارای دو طبقه و مسیرهای بزرگراهی و خطوط مترو خواهد بود.»

به نظر می‌رسد مدارا راهبرد اساسی اسلام‌گرایان برای رسیدن به این چشم‌اندازها است؛ اگرچه ممکن است ارزیابی ما نسبت به چنین چشم‌اندازی، منفی باشد و آن را برای ترک‌ها غیرمنطقی و دست‌نایافتنی ارزیابی کنیم؛ به‌خصوص که قدرت‌های غربی نیز در برابر پیشرفت رقیبان خود حساس هستند و به برنامه‌های بلندپروازانه دیگران واکنش نشان می‌دهند.

در شرایط کنونی حفظ قدرت سیاسی برای گروهی از اسلام‌گرایان که دستی در سیاست ترکیه دارند، اهمیت فراوانی دارد تا بتوانند به چشم‌انداز مورد نظر خویش برسند. «مدارا» نیز برای دولت کنونی در واقع یک راهبرد ارزشمند برای حفظ محبوبیت و اقتدار با کم‌ترین هزینه ممکن شناخته می‌شود. پیروزی در این باره